

Piektdien, 18. augustā 1939. gadā.

- 4 -

«Kurzemes Vārds» Nr. 185.

Agr. M. VAGULĀNS.

Darbs un izturība vieno lietuvju tautu

LIETUVAS SAIMNIECISKAIS UN KULTURĀLAIS UZPLAUKUMS. — IPATNIE SKATI LIETUVAS ĀRES.
— LIETUVIETIS NEPADODAS SKUMJĀM.

Mēs varam būt priecīgi, ka mūsu zeme un valsts, gudras rokas vadīta, palikusi pēdējo gadu brāzmu neskārtā. Mūsu zeme kopš neatkarības cīņām gājusi mierīgi savu atjaunošanas un uzbūves ceļu. Kad iekšējie apstākļi kļuva tik grūti, ka valsts saimniecībai nebija vairs saturs, tad atkal ķērās pie darba tie paši vīri, kuri 1918. gadā lika rasties Latvijas valstij. Un tad sasniegumi visās dzīves nozarēs attīstījās tik strauji, ka atskatoties uz piecu gadu darbu bija iegūts krievu vairāk kā iepriekšējā 15 gadu tēcijumā.

Ne tik labvēlīgs laikmets bijis mūsu tuvākam dienvidu kaimiņam — Lietuvai. 1926. gadā politiķu nesaskaņu dēļ toreizējais ministru prezidents prof. Valdemārs nodibināja autoritāru valsts iekārtu. Bet drīz arī pašam Valdemāram bij jāglābjas trimdā, jo viņš nebija pratis lemantot Lietuvas tautas nedalītas simpatijas. Pēc iekšējo nesaskaņu likvidēšanas, Lietuvas valsts uzbūves darbs attīstījās ļoti strauji. Valsts saimniecības darbs bij mērķtiecīgs un daudzās nozarēs, it sevišķi lauksaimniecībā lietuvieši savim kaimiņiem aizsteidzās priekšā: lopkopības attīstība strauji gāja uz priekšu, pacēlās staltas, jaunas pienotavu ēkas un samērā īsā laikā sviesta eksports pieauga līdz 16 miljoniem kilogramu; gaļas un bekona eksports no 1928.—1937. gadam atspārtojoties samēdzot nepilnus 16 miljonus kilogramu. Arī putnkopība attīstījās ļoti strauji un olu eksports dot ikgadu ap 6 miljonus litu. Uz lopkopības ražošanu eksporta rēķina samazināties un pēdējos gados pavisam apstāties labību eksports, bet totes linkopības attīstījās visai strauji un dažus gadus līn šķiedras eksports bijis tuvu pie 20 miljonu kilogramu.

Netikai saimnieciski, bet arī kultūrali Lietuva sākot ar 1926. gadu strauji gājusi uz priekšu: notecējušos gados uzceltas vairāki simti jaunu skolu ēku, sabiedriskas ēkas, slimnīcas, valsts un pašvaldību iestāžu mītnes. Pēdējos gados izvesta strauja ugunsdrošu būvmateriālu propaganda un tai vērojama arī sekmes.

Skaistās Nērunas krastos no niecīgiem ciemiem izauguši lieliski ku-

Ķiršus lasot pārlausis rokas

kt. Sarkanā krusta slimnīcā Liepājā ievietots R u c a v a s pag. Siloņu māju saimnieka dēls 12 g. v. Juris Dūrējs. Zēns tēva dārzā plūcot ķiršus nokritis no koka. Viņam lauztas abas rokas un kontuzēts ķermenis.

rortī, kuru priekšgalā nostājušies Birstoni ar 2—3 tūkstošiem vasarnieku sezonas laikā. Tāpat ceļotāju straumes saista jaukās Rambīna pilskaļns ar svētajiem ozoliem, kur latvju un lietuvju kopīgi dievi Pērkonas ar Potrimpu krīvu krīva svētnīcā slēguši draudzību. Par šo pilskaļnu vēl tagad tautā dzīvas teikas, ka tam piemīt sevišķas īpatnības un vārgi slimie, kuriem laicīgi ārsti vairs nespēj palīdzēt tur aizbraukuši kļūstot veselī. Ne mazāk sirsnīgi ceļu krustojumos ikvienu ceļnieku sveic rūpīgi apkoptie krusti ar Pestītāja tēlu. Te izpaužas katra novada vietējo iedzīvotāju maksimālā izjūta. Pašu grieztās un veidotās figūras — svēto tēli vēl tagad lietuvju tautā ir cieņā un godā turēti. Agrākos laikos bārgā krievu valdība neļāva lietuviešiem grāmatas rakstīt savā valodā, un tautas nacio-

nālās vienotības izteiksmes veids tad bija mākslinieku veidoti svēto tēli.

Pēdējos divos gados lietuvjus nav piemēklējušas sevišķi gaišas priekā dienas un kā rītos tā vakaros kaimiņu zemi skāruši sāpīgi pārdzīvojumi. Bet lietuvju tauta nav tā, kas nedienas piemēklēta atmet cerības un padodas skumjām. Ja tagad satiekam lietuvju zemnieku, strādnieku, ierēdņi vai citu gara darbinieku, tā seņā redzama jo lielāka sirsnība, apņēmība un cieša darba griba. Ikviens lietuvju droši raugas īstenībai acīs, zinādvams, ka nav tāda stāvokļa, no kura nebūtu izejas, kurā nebūtu izredžu uz saulaināku un gaišāku nākotni.

Un tiešām, ar retu neatlaidību valdība īsā laikā pielāgojusies esošam stāvoklim: valsts budžets samazināts gandrīz par 20 proc., ierēdņu un citu darbinieku starpā izvesta stingra izla-

se, paturot tikai labākos un spējīgākos. Puteklainie ceļi dabū jaunu segu, un šoseju garums ar katru dienu pieaug. Kā viens no lielākiem ceļu izbūves darbiem atzīmējams Kaunas-Raseņu - Taurogas šoseja, kas ar modernu viaduktu krusto starptautisko Meitenes - Taurogas ceļu. Tiešām jābrīnās, ar kādu sparū neatlaidību mūsu kaimiņi ķērušies pie jaunās ostas izbūves Svētājā. Tikai pirms nedaudz mēnesīmu darbi uzskāti un tagad ostā jau var iebraukt prāvi jūras kuģi.

Lietuvīs saka: ar darbu un centību ikviens cilvēks ticis uz priekšu. Un tāpat arī tauta, ja tās āsins rīt dzīvot griba, nevar palikt ēnā: tā vienmēr atradis ceļu kā padarīt savu dzīvi gaišāku, kā spožākiem saules stariem ļaut apspīdēt savas zemes zeltotās kviešu druvas.

Šodien uzsāk labības iepirkšanu

Labības birojs ziņo, ka šī gada labības ražas iepirkšanu Rīgas, Ventspils, Liepājas, Skrundas, Jelgavas, Bauskas, Daugavpils, Valmieras un Valkas elevatoros iesāks 18. augustā.

Aprīnāto ceļojošie labības pienēmji rudzu un kviešu uzpirkšanu uzsāks jau tuvākās dienās. Par labības iepirkšanas dienām un vietām labības pienēmji paziņo lauksaimniekiem caur pagastu un pilsētu pašvaldībām. Līdzīgi iepriekšējiem gadiem, arī šogad Labības birojs uzpirks visu lauksaimnieku pašu razoto labību, kamdēļ lauksaimniekiem nav jāsteidzas ar labības nodošanu, bet labība pirmās pārdošanas rūpīgi jāsaģatavo, jo labi sagatavotu labību izvērtē augstāk.

TAS PATLABAN JĀIEVERO LAUKSAIMNIEKIEM.

Vietām uz kāpostiem parādījušies spradzī. Kāposti jāmiglo ar nikotīna sulfātu, ņemot uz 10 ltr. ūdens 50 g 40 proc. nikotīna sulfāta un 50 g zaļo ziepju. Miglojums noder arī dažādā citu kaiteķu apkarošanai uz kāpostiem.

Pirms labības novietošanaš klētīs labi jāiztīra, piegriežot sevišķu vērbu grīdu plaisām un spraugām starp sienu un grīdām. Ja veco labību bojā kaiteķi, tā no klētīm jāizvāc, bet klētīs labi jāizmiglo, vai jāizziež ar speciālu preparātu «Anox» vai «Gradyl-Neu» šķīdumiem. Šķidrums jālieto bagātīgi, lai tas iekļūtu plaisās. Jāaizsīt ar skārdū žurku un peju izgrauzītie caurumi.

Laikus jāiegādājas sēklas kodināšanas līdzekļi. Jākodina visā izsējamā ziemāju sēkla. Visizdevīgāk lietot sauskodni. Ik uz 100 kg rudzu un kviešu sēklas jāņem 200 g sauskodnes, kas izmaksā Ls 1,40.

AKC. SAB. «DZIRNAVNIKS» DARBINIEKI PALDZ NOVĀKT RAŽU.

bs. Šīs dienās akc. sab. «Dzirnavnieks» darbinieki smagā automašīnā devās no Liepājas ekskursijas braucenā uz Saldū, Kuldīgu un Brocēnu cementa fabriku. Ekskursanti, skaitā 20 cilvēku, ceļā iegriezās K. Toma saimniecībā Virgā. Isā laikā tie ar savu auto sveda no lauka šķūni visu kviešu ražu. Pēc veikta darba ekskursanti baudīja īsu atpūti un tad turpināja ceļu.

LATVIJAS RADIOFONS

šodien no plkst. 19,25—20,10 no J K B laukuma, Rīgā pārraidīs

RFK - OLIMPIJAS

finalsaciksti futbolā

Valsts Prezidenta kunga dāvētā kausa izcīņai.

Kur divu jūru vēji sastopas

VEROJUMI KOLKASRAGĀ UN KOLKAS BĀKĀ.

Tie, kas pirmo reizi redz Kolkasragu, jūtas stipri vilušies, jo spriežot pēc nosaukuma, iedomājas lielāku vai mazāku akmeņu ragu. Patiesībā Kolkas «rags» nobeidzas ar lielu smilšu sēkli jūrā. Stāvēt Kolkas krastā un vērojot tā zemūdens turpinājumu, kas stiepjas vairāk kā piecus km jūrā, pa labi redzam Rīgas jūras līci. Priekšā un pa kreisi atklāto, jeb kā šeit saka, «Diļjūru». Tikai aiz muguras ir cietzemes stūrītis.

Jūras malā atrodas pussagrauta bāka, kurā novietots acetīlēna zibsnis. Senāk šī bāka bijusi krietni patālā no krasta. Jūras ūdeņiem un strauņiem arvien vairāk graužoties Kolkas cietzemē, kādreiz šo «bāku» pavisam noskalos.

Otra bāka smilšu sēklā galā celta maksimāli sāļā apm. seši km attālu jūrā.

Man laimējās bāka nokļūt. Todien no bākas brauca krastā pēc pārtikas. Atbraukušais bākas personāls nemaz nelīdzinājās drūmajiem laudim, kādus vientuļas bākas apdzīvotājus varētu iedomāties. Jautri un dzīvespriecīgi tie sasveicinājās ar paziņām, tad gājām uz ciemu iepirkties.

šanu dēļ lībieši guvuši ne visai glaimojošu slavu. Bet tas bijis senos laikos. Tagad lībieši ir tik pat mierīgi un godīgi laudis, ka pārējie kolceniēši.

KOLKAS BĀKA

Lai gan Kolkas ciems nav liels, tajā divas baznīcas — luterāņu un pareizticīgo. Pēdējā — mantojums no laikiem, kad cēla Kolkas bāku jo krievu strādniekiem līdz atbraucis arī priesteris, kas sekmīgi «ķēzara ticības» piesaistījis pusi kolceniēšu. Pārējos ciemos un apkārtnē pareizticīgo nav.

Kolkā dzīvo arī lībiešu zvejnieki. Vairums dzīvojot kopā ar latviešu zvejniekiem pārtautojušies, kādēļ īstu lībiešu Kolkas jūrmalesnos nav sevišķi daudz. Ne visi prot arī lībiešu valodu, īpaši jaunā paaudzē. Turpretīn vecākā paaudzē glabā savas tradīcijas: pulcējas kapu svētkos un kopīgā motorlaivas braucienā dodas apmeklēt savu senču kapus.

Pilniem iepirkumu groziem — pārtiku veselai nedēļai — kāpjām motorlaivā, lai dotos uz Kolkas bāku.

Nostāst, vēsta kā kolceniēši — lībji pirms bākas uzcelšanas pelnījušies avarējušos kuģus aplaupot. Naktīs piesējuši zirgam laternu un palaiduši krastmalā lai tas «kļanās». Kuģiniek, vērodami uz augšu — leju kustošos uguntipus, domājuši, ka tas kuģis un droši stūrējuši sēkli. Šo laupī-

šķānu dēļ lībieši guvuši ne visai glaimojošu slavu. Bet tas bijis senos laikos. Tagad lībieši ir tik pat mierīgi un godīgi laudis, ka pārējie kolceniēši.

akmens cietoksnis jūrā, celta 1884. gadā. (Sala dažus gadus agrāk). Salas būvei akmeņi vesti no Dundagas augstienes, Sāmsalas un Rojas, jo Kolkas apkārtnē tādu nav. Par būvmateriālu zvejniekiem maksāta laba cena. Bijusi gudrinieki, kas akmeņus reizi nodevuši nekruvīti tos ārā, bet ar likumu veduši vēlēreiz «pierakstīt».

Kādreiz dzīves apstākļi šeit bija smagi, tagad ar valdības gādību tie uzlabojas. Uzceltas glītā dzīvojamās ēkas. Departaments dāvinājis radioaparatus. Ēkas ir elektriskā apgaisme, centralapūre; apstākļi patlaban neatšķiras no dzīves pilsētas namā «ar ērtībām».

Salas apkalpē ir seši vīri. Pienākums un atbildība ir viņu darba pamats. Bākas uzraugs trīs salas kungs. Kopā ar savu palīgu viņš izdara meteoroloģiskos novērojumus, reģistrē garbāzraucošos kuģus un par visu ziņo uz Rīgu. Divu mehaniku gādībā nodotas salas mašīnas. Radiotelegrafists katru dienu pa radio ziņo Daugavgrīvai meteo novērojumus un klausus, vai gaisā neatskanēs SOS signāli. Bākas sargs, īsts lībietis, pārzin bākas ugunis, kas brīdina kuģus no

bīstamā sēklā.

Miglas laikā kuģus brīdina sevišķa taure, ko darbina motors. Tās skaņas tik spēcīgas, ka naktīs kolceniēki pat gulēt nevarot. Gadas, ka taure sabojājas, tad vīri pa kārtai rausta zvana virvi.

Ziemā notiek, ka ledus apstākļi nogriež salinieku no cietzemes pat nedēļām ilgi. Tad pārtiekot no konserviem, dažreiz pat badojoties.

Brīvā laikā salinieki lasa grāmatas, klausas radio un rīko zušu zveju. Lielu akmeņu starpās to nav mazums.

Vienmūļīgā dzīvē pārmaiņas sagādā pat maznozīmīgi gadījumi. Reiz visi nopietnie vīri vairākas stundas gūstījuši — žurku, ko līdz ar būvmateriāliem viņu skalotās salas nostiprināšanai atveduši strādnieki. Šis grauzēji šeit varētu nodarīt nepārērdzamu postu.

Personāls labprāt atceras kādreizējo radiotelegrafistu Tabaku, kas rūpējies par salinieku gara možumu. Pārpratuma dēļ viņu noturēja par slīmu un atvainājam. Nodarbodamies ar «valodniecību», viņš nesaprašanā noveda jūrniecības departamenta, pievadkabeli nosaukdams pašgudrotā vārdā. Svētās dzimsmēs viņš tad departamenta direktoram piesūtījis dēļa gabalam piestiprināto kabeli ar piezīmi «Lūk tas ir...»

— Un tad motorlaiva mani ved atpakaļ uz cietzemi. V. T.